Початкова школа і сучасність

№7(11) липень 2015

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 86516

Розвиток зв'язного мовлення учнів початкових класів через систему різноманітних творчих завдань

Чорне та Азовське моря. Значення морів
План-конспект уроку природознавства, 1 клас

Технологія розвитку критичного мислення у молодших школярів – шлях до успіху в навчанні
Практичні завдання, 2 клас

Повторення вивченого про речення та частини мови
Урок української мови, 3 клас

Знаходження дробу від числа. Задачі на знаходження дробу від числа
Урок математики із застосуванням інтерактивних технологій, 4 клас

Спортивно-виховний захід-змагання
Змагання між учнями 3–4 класів

ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

Поспішайте передплатити
науково-методичний журнал
«Українське слово і сучасність»

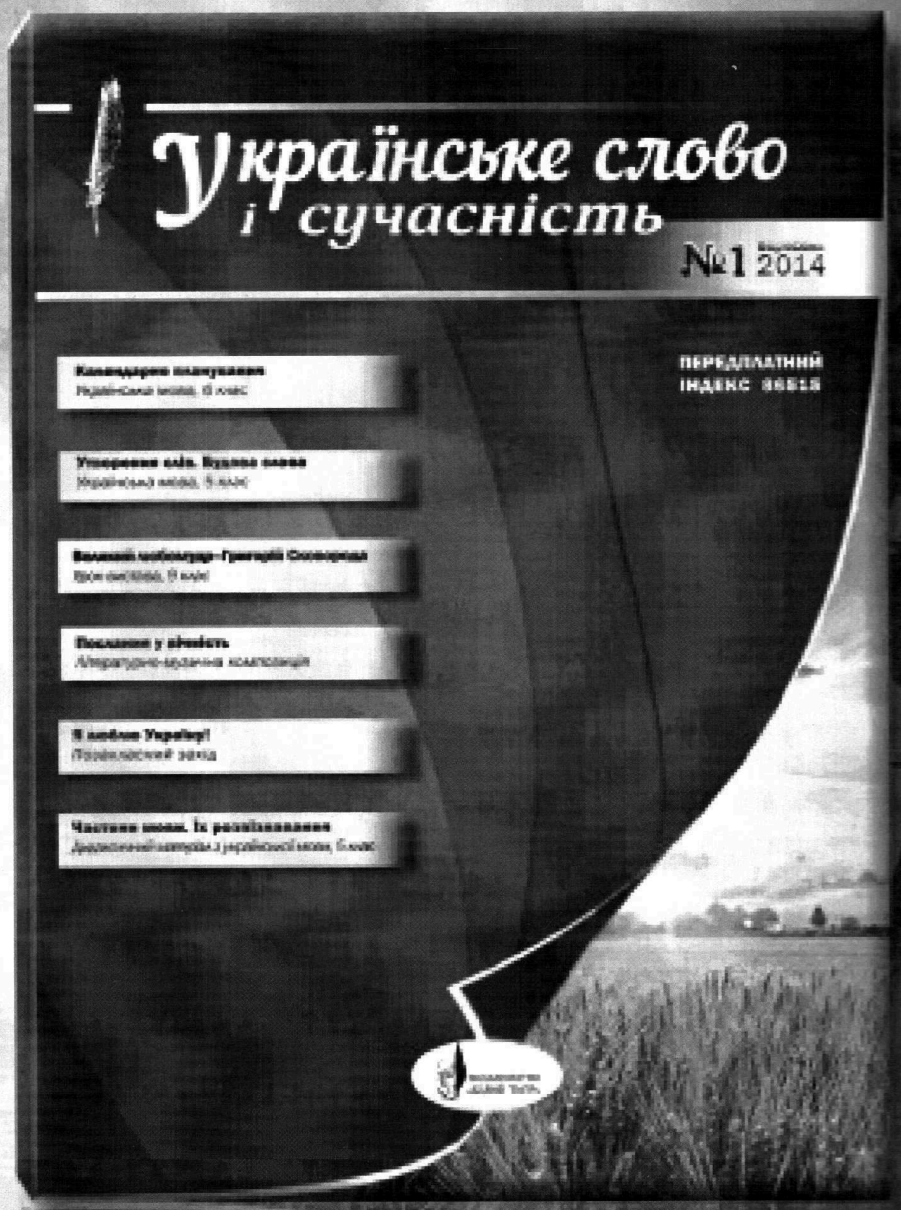

Передплатний
індекс **86515**

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 7 (11) ЛИПЕНЬ 2015

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК
ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
та методик гуманітарних дисциплін
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України,
провідний науковий співробітник
лабораторії початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Марія БРАТКО,
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,
кандидат педагогічних наук, директор
Гімназії міжнародних відносин № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
кандидат педагогічних наук,
директор Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Олена МАТВІЄНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки та психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, професор
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук,
відмінник освіти України,
заслужений вчитель України,

Людмила ХОРУЖА,
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНІКОВА,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
початкового навчання Інституту педагогіки
та психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,
кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

© «Початкова школа і сучасність», 2015
© «Видавництво «Білий Тигр», 2015

ЗМІСТ

МОВОЮ НАУКИ

Світлана МАРТИНЕНКО
Проведення батьківських зборів у четвертому класі
2

Олена ЛОБЧУК
Навчальні цілі та реалізація їх на уроках української мови
10

Альона ЯНЧЕНКО
Розвиток зв'язного мовлення учнів початкових класів через систему різноманітних творчих завдань (теоретична частина)
13

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Наталія ГРОМЦЕВА
Учень – це не просто...
Що варто знати?
Поради вчителям 1 класів
16

Ірина МЕЛЬНИК
Короткий запис задачі
Урок математики, 1 клас
17

Катерина ГЕРАСИМЕНКО
За добро добром платять. П. Влодек, «Як гукнеш, так і відгукнеться». Л. Савчук, «Квочка»
Урок навчання грамоти (читання), 1 клас
18

Ольга БОЙКО
The «ABC Party»
Сценарій проведення свята абетки в 1 класі
20

Ольга ОБМАНЕЦЬ
Чорне та Азовське моря. Значення морів
План-конспект уроку природознавства, 1 клас
23

Олена ЛОСЄВА
Нестандартні уроки – стимулювання творчості учителя та учня
Урок із курсу математики і « Я і Україна», 2 клас
26

Ірина ВАР'ЯН
Технологія розвитку критичного мислення у молодших школярів – шлях до успіху в навчанні
Практичні завдання, 2 клас
30

Тетяна ІЩУК
Повторення вивченого про речення та частини мови
Урок української мови, 3 клас
32

Надія ОТРОШЕНКО
Калина – символ і оберіг нашого народу
Закріплення вміння визначати рід іменників, 3 клас
33

Леся ПОРЯДЧЕНКО
Візьму перо та спробую
Урок позакласного читання, 3 клас
35

Наталія КОМПАНІЄЦЬ
Хвойні рослини. Значення хвойних рослин для природи
Урок природознавства, 3 клас
38

Ніна РУДЕНКО
Знаходження дробу від числа. Задачі на знаходження дробу від числа
Урок математики із застосуванням інтерактивних технологій, 4 клас
40

Олена ШАНІДЗЕ
Спортивно-виховний захід-змагання
Змагання між учнями 3–4 класів
47

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаво знати!
9, 25, 46

Загадки для дітей
15

Проведення батьківських зборів у четвертому класі

Світлана МАРТИНЕНКО, завідувач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Щоб добре знати дітей треба гарно знати батьків...
В. О. Сухомлинський

Традиційною для нашого журналу стала рубрика «Проведення батьківських зборів у початковій школі» й це не дивно, адже проблема педагогічної взаємодії сім'ї та школи залишається невирішеною. Не кожний вчитель, навіть достатньо кваліфікований, вміє проводити роботу з батьками учнів. Досить часто педагоги, які досконало володіють навчальним матеріалом і методикою навчання, стають безпорадними, розгубленими у спілкуванні з батьками, не вміють встановити з ними контакт, педагогічну взаємодію.

У цьому номері журналу звернемо Вашу увагу на методику проведення батьківських зборів у четвертому класі.

ПЕРШІ БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ. СІМЕЙНІ ТРАДИЦІЇ ТА СВЯТА

Нехай тон Ваших сімейних стосунків буде світлим, оптимістичним, пройнятим великою повагою один до одного; прагніть змінити на краще довкілля, а не ставати на шлях боротьби з дитиною...
О. Я. Савченко

Завдання зборів

1. Визначити важливість сімейних традицій у вихованні дітей.
2. Значення сімейних свят для формування особистості учня.

Питання для обговорення

1. Сімейні традиції та їх значення у вихованні дітей.
2. Роль сімейних свят у житті учнів.

Хід зборів

І. Анкетування батьків.

Доцільно провести анкетування батьків на початку зборів. Із цією метою пропонуємо орієнтовні запитання анкети, які допоможуть учителю початкової школи отримати відомості про те, які сімейні традиції є в родинах учнів.

Орієнтовні запитання анкети

1. Як часто Ваша сім'я збирається разом?
2. Якими справами Ви займаєтесь разом із дитиною у вільний час? (Ходите до кінотеатру, у похід, виїжджаєте на дачу, читаєте книги, розгадуєте кросворди, співаєте, гуляєте містом тощо).
3. Які традиції є у Вашій сім'ї? Хто їх започаткував?
4. Чи є у Вас сімейний фотоальбом, відеозаписи? Чи систематично Ви їх поповнюєте?
5. Як Ваша дитина ставиться до сімейних традицій?

Підкресліть або допишіть необхідне:

1. Наша сім'я – це....
2. У нашій сім'ї існують традиційні святкування:
А *Дня народження*
Б *Нового року, Різдва*
В *Дня захисника Вітчизни, 8 Березня*
Г *Дня сім'ї*
3. Члени нашої родини захоплюються:
А *інтелектуальними іграми*
Б *квітами*
В *рибальством*
Г *садівництвом*
Д *шиттям*
Е *в'язанням*
Ж *вишиванням*
З *колекціонуванням*
И *співами*
І *малюванням*
К *грою на музичних інструментах*
4. Наша дитина захоплюється...

© Мартиненко С., 2015

5. Ми разом удома:
А *прибираємо квартиру*
Б *працюємо на дачі*
В *доглядаємо за тваринами*
Г *інше*
6. Чи збираєтеся Ви на сімейні ради?
7. Ви готуєте поздоровлення іншим членам родини?

II. Вступне слово вчителя.

Сьогодні ми зупинимося на обговоренні існуючих сімейних традицій і свят, визначимо їх значення у становленні дитини.

– Які традиції називаються сімейними?

– Згадуючи словосполучення «сімейні традиції», у більшості людей виникають асоціації зі словами «будинок», «родичі», «батьки», «діти». Якщо закрити очі та подумки вимовити слово «дитинство», то разом із близькими рідними людьми, домашнім затишком власної домівки в думках виникають інші асоціації, щось таке, що властиве тільки вашій сім'ї. Ось саме це «щось» і можна назвати «сімейною традицією». Ці спогади знаходяться глибоко в людській свідомості, оскільки дії, під якими ми розуміємо поняття «сімейні традиції», неодноразово повторювалися з раннього дитинства. Якщо у Вашій сім'ї не було сталих традицій, то в пам'яті вимальовуються інші спогади з дитячих років – зазвичай яскраві та барвисті, але вони, на жаль, не стосуються сім'ї.

III. Обговорення результатів аналізу відповідей батьків на запитання анкети.

IV. Презентація сімей на тему «Сімейні традиції».

Кожна сім'я презентує власні традиції, представлені у схемі на аркуші А-4 (як святкують великі релігійні та державні свята, дні народження; заняття, які стали традиційними для родини...).

Коментар учителя:

– Сьогодні Ви пересвідчились, що кожна сім'я виховує свою дитину власним прикладом, підтримкою та розумінням, взаємодопомогою. Кожна сім'я має свої захоплення, які набули важливого значення і стали традиціями сім'ї: прогулянки в лісі, поїздки на риболовлю, на дачу, похід в кіно всією сім'єю, декоративно-прикладна творчість, зайняття спортом. Із сім'ї складаються уявлення дитини про справедливість, ввічливість, уважність, доброту, чесність, співчуття і правила поведінки в суспільстві.

V. Виконання вправ.

«Створення сімейних календарів»

Пропоную Вам створити «Календар свят», у якому позначайте свята Вашої сім'ї.

Ви бачите, що в календарях зазначені такі свята, як:

– День матері – друга неділя травня;
– День сім'ї – 15 травня;
– День захисту дітей – 1 червня;
– День батька – третя неділя вересня;
– Всесвітній день дитини – 20 листопада.

Завдання: позначити свята кожної сім'ї (дні народження всіх членів сім'ї, свята, які традиційно святкуються в сім'ї).

«Будинок сімейних цінностей»

Будівництво будинку з основних понять на дошці (на стіні вивішені основні сімейні цінності).

– Пропоную Вам обрати поняття, які є підґрунтям сімейних стосунків.

(Від кожної групи виходить один представник і пояснює, чому група вибрала саме те або інше поняття).

Любов, дружба, добрі друзі, взаємодопомога, повага, сімейні традиції, працьовитість, затишок, тепло, сюрпризи, подарунки, батьки і діти, бабусі й онуки, цікаві захоплення, дим сигарет, алкоголь, лайка, брехня, рукоприкладство, лінь, неробство.

(Батьки вибирають «правильні» поняття – в ідеалі, негативні залишаються. Якщо наявний вибір негативного поняття – потрібна допомога батькам, йде бесіда-міркування).

«Чарівна скринька»

Кожна наша зустріч була спрямована на пошук шляхів оптимізації взаємодії з дітьми. Ви не отримували готових рецептів своїх дій, а ми їх створювали разом. Сподіваюся, що кожен із нас став трішки багатшим від такого спілкування, а головне – ми всі стали єдиним колективом, де кожен відчуває підтримку і простягає у разі потреби руку допомоги.

Давайте сьогодні зробимо подарунок нашим дітям – зберемо у чарівну скриньку диво-квіти, на яких запишемо найщиріші побажання для них.

Інструкція.

Батьки отримують заготовки бутоньєрок, записують на них побажання і складають у «Чарівну скриньку» (гарно оздоблена коробка), яку відкриють наступного 1 вересня.

VI. Рекомендації батькам.

Разом із дитиною збирайте домашні реліквії. Зробіть для цього спеціальну скриньку, кладіть у неї речі, які є пам'ятними для Вашої сім'ї: старі іграшки, фотографії, малюнки дітей, табелі успішності тощо.

Раз на рік влаштовуйте вечір спогадів, на якому гуртом переглядайте зібрані реліквії.

Нагадуємо, що за статистичними даними батьки в середньому витрачають 14,5 хвилин на день для спілкування з дитиною, із них 12,5 хвилин – на критику та зауваження. Тож радимо знайти більше часу на спілкування з Вашою дитиною, не забувайте її хвалити. Нехай вона почуває себе повноцінним членом родини.

ДРУГІ ЗБОРИ
ЯК ФОРМУВАТИ ТВОРЧУ ОСОБИСТІСТЬ ДИТИНИ

Де немає простору для прояву здібностей, там немає і здібностей...
Л. Фейєрбах

Завдання зборів

1. Ознайомити батьків із методами діагностування творчих здібностей учнів.
2. Сприяти батькам у розвитку творчих здібностей дітей.

Питання для обговорення

– Діагностичні методики визначення творчих здібностей дитини.

– Сприятливі умови для розвитку творчих здібностей учнів.

Діти мають жити у світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії, творчості...
В. О. Сухомлинський

Хід зборів

І. Вступне слово вчителя.

Усі ми хочемо, щоб наші діти були творчими особистостями з дивергентним мисленням, розвиненими уявою, фантазією, інтуїцією. Адже людина, яка здатна генерувати ідеї, використовувати знання і вміння в нових ситуаціях, комфортно почувається в нестабільних соціальних умовах – швидше знаходить своє місце в суспільстві. Надзвичайно важливу роль у тому, якою стане дитина відіграють батьки, те, скільки зусиль вони докладають для розвитку її творчих здібностей, які створюють для цього умови. Хочу процитувати Вам слова Мартіна Лютера Кінга, який говорив, що «всередині нас криються потенційні творчі можливості, й ми маємо працювати щосили, щоб розкрити цей потенціал...»

Творчі здібності – це вміння знаходити нові оригінальні вирішення проблеми. Вчені визначають їх як психологічні особливості дитини, які сприяють оволодінню новою діяльністю. Творчими здібностями наділені всі, але у когось вони розвинені більше, а у когось – менше. Кожна дитина має свої, притаманні лише їй риси, які проявляються ще в ранньому віці, тому обов'язок батьків – виявляти та розвивати приховані здібності.

Найбільш вдалими для визначення творчих здібностей молодшого шкільного віку є тести, розроблені Гілфордом і Торренсом.

ІІ. Обмін думками за темою батьківських зборів.

ІІІ. Обговорення нагальних питань.

1. Як створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей?

Для розвитку творчих здібностей необхідно створити сприятливі умови для свідомої та активної участі у творчій діяльності, до них відносимо:

– Наявність матеріалів для творчості й можливість в будь-який момент ними користуватися.

– Учень має відчувати зовнішню безпеку, тобто знати, що його творчі починання не отримають негативну оцінку дорослих.

– Підтримка дорослих стимулює у дитини відчуття внутрішньої безпеки, розкутості й творчої свободи.

– На розвиток творчих здібностей у дитини позитивно впливають різні види діяльності (читання, малювання, ліплення, аплікація, розвиваючі ігри тощо).

2. Як допомогти дитині розвивати творчі здібності?

Пропонуємо деякі поради:

– Підтримуйте схильність дитини до творчості та виявляйте співчуття до невдач. Уникайте несхвальних оцінок творчих ідей учня.

– Будьте терплячі до дивних ідей, поважайте допитливість дитини. Намагайтесь відповідати на всі запитання, навіть якщо вони здаються дивними й абсурдними.

– Дайте змогу дитині побути наодинці та дозволяйте, якщо вона того хоче, самостійно займатися своїми справами.

– Допомагайте школяреві формувати систему цінностей, не обов'язково засновану на його власних поглядах.

– Хваліть дитину та знаходьте слова підтримки для її нових творчих починань, не критикуйте перші спроби – якими б невдалими вони не були.

IV. Батьківський практикум-гра.

Шановні батьки! Існують спеціальні ігри, які сприяють розвитку творчих здібностей дітей. Давайте пограємо в деякі з них.

Гра «Винахідник».

Завдання: пропонується придумати:

– неіснуючий прилад, необхідний в домашньому господарстві;

– незвичайні способи використання звичайних предметів.

Гра «Добре–погано».

Завдання: назвати предмет або явище, а дитина має сказати, що в ньому добре, а що – погано. Наприклад, праска: добре – білизна буде випрасувана, погано – можна обпектися; вітер: добре – не буде жарко в сонячний день, погано – можна застудитися.

Гра «Нестандартні завдання».

Завдання: знайти незвичайний спосіб використання предметів, наприклад, ложкою можна не лише їсти, але ще й переливати воду з однієї посудини в іншу. Необхідно придумати незвичайний спосіб використання дзеркала, стола, м'яча та інших предметів.

Не бійтеся самостійно придумувати різні завдання.

Гра «Що буде, якщо...».

Запропонуйте дитині пофантазувати: що буде, якщо всі люди стануть велетнями, зникне посуд, кішки заговорять людською мовою і так далі.

V. Рекомендації батькам: як організувати творчу діяльність дітей вдома.

1. Обговорюючи творче завдання з дитиною, займайте позицію:

• рівного: «Цікаво, а що ти про це думаєш?»

• нижчого: «Твоє рішення, безумовно, ліпше, ніж моє», «Ти краще за мене знаєш, як виконати це завдання».

2. Проявляйте інтерес до починань дитини, навіть, якщо не вважаєте їх вартим уваги, безглуздими: «Мені подобається твоя робота, тому що... (назвати не менше п'яти ознак)».

3. Якщо рівень виконаного завдання не задовольняє дитину, постарайтеся під час бесіди з нею показати можливості подальшого зростання: «Так, сьогодні твоя ідея може бути і не найкращою. Зате в твоїй роботі...» (вказати позитивні аспекти вирішення і похвалити дитину).

4. Оцінюючи виконану роботу дитини, покажіть її переваги та недоліки: «Це добре, тому що..., це погано, тому що... ». Навіть невдала відповідь може принести користь – показати напрям подальшого розвитку.

ТРЕТІ ЗБОРИ
ВИЗНАЧЕННЯ ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІМ'Ї УЧНЯ

Щасливий той,
хто щасливий вдома...
Л. М. Толстой

Завдання зборів

1. Встановлення типу спілкування батьків із дітьми.
2. Визначення виховного впливу сім'ї на дитину.

Хід зборів

І. Анкетування батьків.

За кілька днів до проведення батьківських зборів, на нашу думку, вчителеві початкової школи необхідно провести анкетування батьків. Із цією

метою пропонуємо орієнтовні запитання анкети, які допоможуть педагогу отримати відомості про стосунки у сім'ї учня.

Запитання анкети

1. До якого типу можна віднести Вашу сім'ю?
2. Чи добре Вам живеться у такій сім'ї?
3. Чи відчуваєте Ви, що живете з людьми, які подобаються, яких поважаєте і які поважають Вас?
4. Бути членом Вашої сім'ї – це цікаво і приємно?

Інтерпретація результатів

Якщо Ви відповіли на всі три запитання «так», то Вашу сім'ю можна назвати гармонійною. Якщо відповідь буде «не завжди» або «ні», то у Вашій сім'ї є певні труднощі. Це не означає, що сім'я погана. Просто не всі члени її є щасливими, бо не навчилися любити, цінувати один одного, не вміють бути відвертими, чесними, щирими, не вміють прислухатися один до одного.

II. Створення позитивної комфортної атмосфери.

Вправа «Сімейний фотоальбом» (*На дошці – виставка малюнків учнів «Моя сім'я». Батькам пропонується впізнати малюнки своєї дитини, а також поділитися враженнями, пояснивши свій вибір).*

III. Вступне слово вчителя.

Кожна сім'я має індивідуальні ознаки (ритуали, звичаї, тип спілкування, правила) і не може бути схожою на іншу. Психологи виокремлюють декілька типів сімей.

Перший тип – «традиційна» сім'я

Головною ознакою такої сім'ї є повага до авторитету. Тут є чітко визначені права та обов'язки чоловіка – голови сім'ї стосовно дружини, дітей та батьків. Усі інші члени сім'ї формують стосунки між собою з урахуванням позиції голови сім'ї. Місце дітей у такій сім'ї наперед визначене. Вони не повинні активно втручатись в життя сім'ї, а лише дотримуватися вимог старших. Діти нібито утримуються десь на периферії сімейної системи, наповнюють, проте не визначають її. Підпорядкування тут іде вниз, тобто молодші підпорядковуються старшим. Така система стабільна до тих пір, поки дитина не проявить серйозного опору (особливо це відчувається в підлітковому віці). Якщо батьківські вимоги досить жорсткі й виконувати їх дітям важко, то у них формується брехливість, жорстокість або, навпаки, безхарактерність. Раніше «традиційна» сім'я мала чітко регламентований уклад життя, де все було зрозумілим, оскільки були чоловічі та жіночі обов'язки; відхилення від яких було можливим лише у критичних умовах. Тепер у сучасному житті уявлення про ролі чоловіка та дружини в шлюбі різноманітні. Є сім'ї, де зберігся традиційний розподіл ролей на жінку – матір та чоловіка, який забезпечує сім'ю, або такі, де рольова різниця зведена до мінімуму.

Другий тип – «дитиноцентриська» сім'я

Основою у такій сім'ї є щастя дитини, яка займає центральне місце. Батьки живуть для дитини і свідомо чи несвідомо плекають надію, що дитина в майбутньому буде жити для них. Тут вертикаль іде знизу вверх, тобто дитина має певну владу над батьками і навіть може керувати ними. Інколи у таких сім'ях діти з'являються для того, щоб заповнити емоційний вакуум і поліпшити стосунки між чоловіком та жінкою. Якщо у таких сім'ях домінують поняття «все для дитини», то є всі підстави для виплекання «кумира сім'ї». Такій дитині буде важко серед інших людей через егоїзм і честолюбство.

Третій тип – «демократична» сім'я

Базується така сім'я головним чином на зв'язку між чоловіком і жінкою. Це стосунки рівноправних партнерів на основі довіри, поваги, доброзичливості, прийняття партнера таким, яким він є. Така сімейна система складається не тому, що «так прийнято» або «пора заміж», не тільки задля дітей, а за взаємним вибором. У такій сім'ї між усіма її членами, разом із дітьми, стосунки будуються з урахуванням індивідуальних рис особистості та взаємних інтересів. Діти в такій сім'ї дуже рано стають самостійними та емоційно зрілими.

IV. Обмін досвідом між батьками.

Використовуючи інформацію з наукових і літературних джерел, результати анкетування батьків за проблемою зборів, учитель організовує активний батьківський обмін досвідом.

V. Батьківський практикум.

Батькам пропонується обговорити ситуації.

Ситуація 1.

Ваша донька зробила модну зачіску, відрізавши волосся. Ваша реакція?

Ситуація 2.

Син привів додому великого дворового собаку. Ваші дії?

Ситуація 3.

Ваша донька стала волонтером. Як Ви вчините?

Ситуація 4.

Ви дізнались, що син приховує від Вас, що потоваришував із дівчинкою? Яка буде Ваша реакція?

ЧЕТВЕРТІ ЗБОРИ ПІДСУМКИ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Обов'язок дорослих – керувати дітьми, спрямовувати, навчати і готувати їх до того, що так буде не завжди...
Просто дитина одного дня стане дорослою...
К. Віланд

Завдання зборів

1. Підвести підсумки за результатами навчально-виховного процесу в початковій школі.

2. Розглянути особливості підготовки до Державної підсумкової атестації.

3. Допомогти батькам підготувати дітей до навчання у 5 класі.

Питання для обговорення

– Результати навчально-виховного процесу в початковій школі.

– Підготовка до Державної підсумкової атестації.

– Поради батькам для успішної адаптації майбутніх п'ятикласників.

Хід зборів

І. Вступне слово вчителя.

Шановні батьки! Ось і закінчуються чотири роки навчання в початковій школі. Хвилюються діти, хвилюєтеся й Ви. Це природно, адже перед Вами відкриваються ще стільки нескорених вершин. На Ваших дітей чекають перші державні підсумкові атестації, випуск із початкової школи, нові вчителі, предмети, стосунки з однолітками... Дуже важливо не втратити зв'язок із дитиною у такий складний для неї період і намагатися допомогти подолати труднощі. Пропоную Вам дати відповіді на запитання тесту «Які Ви батьки?» і виявити недоліки у стосунках із дітьми та внести корективи у майбутнє спілкування.

ІІ. Проведення тестування *«Які Ви батьки?»*.

Зазначте ті вислови, які Ви найчастіше вживаєте під час спілкування з дітьми.

– Скільки разів я можу тобі повторювати?
– Порадь, будь ласка, як мені діяти в цій ситуації?
– Не знаю, що я без тебе робила б?
– І в кого ти такий (-а) вдався (-лася)?
– Які в тебе чудові друзі!
– На кого ти схожий (-а)?
– Ти – моя опора і помічник (ця).
– І що в тебе за друзі?
– Про що ти тільки думаєш?
– Який (-а) ти в мене розумний (-а)!
– А як ти вважаєш, сину (донько)?
– У всіх діти, як діти, а ти...
– Який (-а) ти в мене кмітливий (-а)!

Інтерпретація результатів

7–8 балів – Ваші стосунки з дитиною позитивно впливають на її виховання.

9–10 балів – Ви непослідовні у стосунках із дитиною, епізодично впливаєте на її виховання.

10–12 балів – Вам необхідно бути уважнішим у ставленні до дитини, адже її виховання більшою мірою залежить не від Вас, а інших людей.

13 балів – Ви відчуваєте, що дієте неправильно. Між Вами і дитиною існує недовіра. Доки не пізно, спробуйте приділяти їй більше уваги, враховуйте її інтереси.

Після тестування вчитель ознайомлює батьків із інтерпретацією результатів. Батьки аналізують результати. Якщо у них виникають запитання, вчитель пропонує індивідуальні консультації.

ІІІ. Підбиття підсумків навчально-виховного процесу в початковій школі.

Учитель підводить підсумки навчального року, повідомляє попередні оцінки з навчальних дисциплін, пояснює організаційні питання щодо складання Державної підсумкової атестації, замовлення фотоальбому та проведення випускного вечора «Прощання з початковою школою».

ІV. Поради батькам під час підготовки дитини до Державної підсумкової атестації.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Прослідкуйте, щоб дитина підготувала робоче місце для занять: прибрала зі столу зайві речі, зручно розташувала необхідні підручники, посібники, зошити, папір, олівці тощо.

2. Спільно з дитиною складіть план занять. Плануючи кожен день, необхідно чітко визначити, що саме сьогодні вона буде вивчати (не взагалі: «трохи позаймаюся», а які саме розділи, теми, питання).

3. Почніть зі складнішого, з того розділу, який дитина знає найгірше. Але, якщо Вам важко відразу перейти до вивчення, необхідно почати з того матеріалу, який найбільш цікавий і зрозумілий. Можливо, поступово ввійдете у робочий ритм, і справа піде швидше.

4. Чергуйте заняття і відпочинок. Відведіть 30–40 хвилин для занять і 10–15 хвилин – для перерви. У цей час можна займатися домашніми справами (помити посуд, викинути сміття) чи зробити зарядку.

5. Не треба прагнути до того, аби дитина прочитала і запам'ятала весь матеріал підручника. Варто допомогти їй структурувати матеріал, скласти плани, схеми, які необхідно записувати. Планування корисне, перш за все, тому, що за ним легко повторювати вивчений матеріал.

Як допомогти дитині запам'ятати матеріал?

Наша оперативна пам'ять під час одночасного сприйняття здатна утримувати і потім відтворювати в середньому лише 5–7 об'єктів. З урахуванням цього ліпше допомогти дитині розбити матеріал на смислові блоки, бажано, щоб їх було не більше семи. Смислові частини матеріалу необхідно укрупнювати й узагальнювати, виражати головну думку одним висловом.

Не варто поспішати, за будь-яку ціну змушувати дитину запам'ятовувати складний для неї матеріал, не розібравшись у його внутрішніх зв'язках, не зрозумівши логіки міркувань. Серед другорядного потрібно виявляти найголовніше.

Бажано, щоб дитина переказувала Вам своїми словами те, що запам'ятала. Це є більш дієвим, ніж просто прочитати декілька разів. Загалом, будь-яка аналітична робота з текстом дозволяє міцніше його запам'ятати.

Спільно з дитиною подавайте текст у вигляді різних схем, таблиць (зірки, дерева, дужки тощо). Сприйняття та якість запам'ятовування значно підвищаться, коли Ви будете застосовувати наочність.

Готуючись до Державної підсумкової атестації, налаштовуйте дитину на успіх, переконайте її в тому, що вона впорається із цим серйозним випробуванням.

V. Поради батькам для успішної адаптації майбутніх п'ятикласників.

Під час переходу дитини в основну школу Ви можете зустрітися з певними труднощами. На батьківські збори до нас завітав заступник директора з навчально-виховної роботи, який розповість про особливості організації навчально-виховного процесу в 5 класі *(виступ заступника директора з навчально-виховної роботи).*

Який він, майбутній п'ятикласник? Що відбуватиметься з учнем у цей період?

Підготувавши дитину до свідомого прийняття особливостей навчання в основній школі, можна вберегти її від зайвих хвилювань. Варто з'ясувати, які особливості притаманні майбутнім учням 5 класу.

(На дошці розміщено ілюстрацію й опорну схему, за якою веде розповідь учитель).

– *Фізіологічне дозрівання:* ретарданти, акселерати, діти, які відповідають віковій нормі. На інтелектуальну сферу це не впливає, а відображається на міжособистісних стосунках. Розвивається низька самооцінка, з'являється почуття ізольованості, замкнутості, власної неповноцінності.

– *Здоров'я.* Нерівномірно формується кровоносна система, занадто витягуються судини. Це впливає на стан здоров'я учнів: можлива головна біль, болі у серці, нерівномірний тиск, підвищена стомлюваність, зниження працездатності.

– *Увага* є більш довільною. Займаючись цікавою та важливою справою, учень може тривалий час зберігати стійкість і високу інтенсивність уваги, у нього виробляється вміння швидко концентрувати й чітко розподіляти свою увагу. Водночас увага може погіршуватися порівняно з молодшими школярами в результаті зміни умови життя й навчання. Увага не може справлятися з великою кількістю вражень і переживань, зосередитись на чомусь конкретному. Причиною нестійкої уваги може стати неврівноваженість процесів збудження й гальмування, особливо за тривалої одноманітної роботи.

– *Пам'ять.* У зв'язку з формуванням головного мозку в період із 5–7 класів погіршується пам'ять і дітям важче запам'ятовувати. Відбувається перехід від механічного запам'ятовування до смислового, яке

формується під впливом навчання і має вирішальне значення у здобутті знань. Учні вже починають робити перші спроби, щоб запам'ятати доступний для них матеріал не дослівно, а осмислено.

– *Мислення* значною мірою має конкретно-образний характер, стає більш логічним, системним, доказовим та обґрунтованим, розвивається здатність самостійно аналізувати, порівнювати, узагальнювати. У цьому віці яскраво виявляється бажання проникнути в сутність явища, зрозуміти його причину, встановити зв'язки між окремими предметами та явищами.

– *Гормональний бум*. Учні емоційно збудливі, рухливі, відчувають труднощі у керуванні своїми емоціями, у них спостерігається різка зміна настрою.

– *Центральна нервова система.* Під впливом інтенсивного функціонування залоз внутрішньої секреції збільшується збудженість центральної нервової системи учня, що виявляється у підвищеній дратівливості, надмірній образливості, нестриманості.

Яким чином проявляти увагу до дитини в адаптаційний період?

• *Контакт очей* – дивіться на дитину з любов'ю і впевненістю.

• *Ласкаві дотики* – частіше доторкайтеся до дитини, просто покладіть свою руку на її руку чи на плече.

• *Пильна увага* – умійте слухати дитину, а не лише чути.

• *Сприйняття проблем дитини* – ставтесь до проблем дитини, як до своїх.

• *Розвиток емоційної сфери* – незважаючи на всі життєві негаразди, розвивайте емоційну сферу дитини.

Намагайтеся влітку побувати в музеях, театрах, відвідати виставки, здійсніть похід на природу і присвятіть це лише дитині, а не власним рідним, друзям. Повірте, що такі миттєвості запам'ятовуються надовго і живлять позитивними емоціями душу дитини протягом усього навчального року!

VI. Підбиття підсумків батьківських зборів.

– На завершення нашої зустрічі давайте згадаємо, як ми прожили ці чотири роки в родинному колективі.

Учитель демонструє попередньо підготовлену презентацію про життя класу за чотири роки, яка охоплює моменти як навчально-виховного процесу, так і позанавчальної та позашкільної діяльності, а також співпрацю з батьківським колективом.

– Шановні батьки! Дозвольте завершити нашу зустріч словами відомого українського поета Бориса Олійника:

Батьки і діти! Діти і батьки!
Нерозділиме і одвічне коло.
Ми засіваємо житейське поле
І не на день майбутній – на віки!
Між нас не ляжуть вирвами роки,
Бо наша кров пульсує в нашій долі.
Батьки і діти! Діти і батьки!
Нам нічого ділить на спільнім полі...

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаво знати!

Загадкові об'єкти світу
Піраміда Кукулькана, Мексика, Чичен-Іца

Щороку в дні весняного і осіннього рівнодення біля підніжжя святилища верховного божества майя – Пернатого Змія – збираються тисячі туристів. Вони спостерігають диво «явлення» Кукулькана: Змій рухається вниз вздовж балюстради головних сходів. Ілюзію створює гра трикутних тіней, що відкидаються дев'ятьма платформами піраміди в той момент, коли сонце, що хилиться до заходу, протягом 10 хвилин висвітлює її північно-західний кут. Було б святилище зміщене хоч на градус, нічого подібного б не відбувалось.

ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua